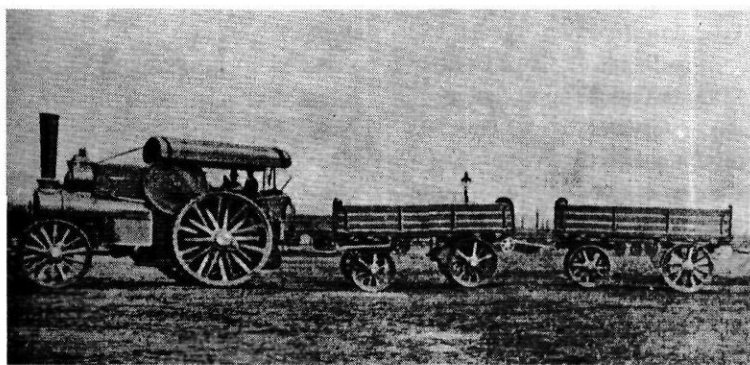

Mals camins, bons transports

La Garrotxa ha estat, durant molts anys, una comarca marginada i encongada per culpa de la seva pèssima infraestructura viària, però mai no ha deixat de lluitar ardidament contra aquesta limitació congènita. La mateixa consciència de les precarietats de comunicació del seu territori ha donat als garrotxins la força per superar-les i per sortir del clot on l'orografia els havia col·locat.

Un dels exemples més coneguts d'aquesta lluita contra els elements és la creació, a Olot, l'any 1907, de l'Anònima de Transports. Per dur mercaderies a Barcelona, calia carregar-les al tren que passava per Sant Joan de les Abadesses i, per tal de cobrir la ruta entre les dues poblacions, l'empresa va comprar dos *locomòbils* de vapor Forben, matrícules de Girona 18 i 40, amb tres vagons cada un. Segons assegura Joaquim Ciuró, historiador del motor, la societat va ser la primera de transports públics per carretera amb vehicles de tracció mecànica de tot l'Estat. Josep M. Dou recorda encara aquells estranys combois i «el soroll de ferramenta i de grinyols metàl·lics que feien quan, esbufegant per tots costats, pujaven pels revolts de l'Hostal del Sol, traient per una alterosa xemeneia una espessa fumerola...».

Ara s'han complert setanta anys del naixement d'una altra empresa de transports garrotxina. Va ser l'any 1922 que Domènec Espadalé començà a recórrer els camins de la comarca per fer d'ordinari i per transportar viatgers. Ho feia tot primer amb tartanes tirades per un o més matxos. Sortien de Sant Joan les Fonts, i per arribar a Olot tardaven tres quarts d'hora. Només cal rellegir Josep Pla per comprendre com es duia a terme aquell servei: «Els camins eren dolents i abandonats. A l'hivern, quan plovia, presentaven unes dificultats impressionants. El carruatge s'enfonsava fins al botó, però aquells homes ferotges, utilitzant el guspireig de les locucions més caragolades i la vara del fuet, arribaven a tirar endavant, i se'n sortien. De vegades les set horettes del trajecte es convertien en vuit o en nou, però ells arribaven indefectiblement.»

Un dia, però, amb la tartana plena de gent i el cel ple de pluja, els animals van decidir no moure's. El titular actual del negoci, que porta el nom i el cognom de l'avi, recorda que aquell dia duia la tartana el seu pare, Esteve Espadalé: «Va arribar ben moll, enfadat i tard a dinar; llavors va proposar comprar l'automòbil.» Fou així com els Espadalé adquiriren un Overland, matrícula 803 de Girona, i després un Ford de pedals, matrícula 1299, amb capacitat per a dotze viatgers. Aquest automòbil va acabar del tot amb la tracció de sang: era l'any 1925.

De la guerra civil ençà, l'empresa s'ha dedicat bàsicament al transport de mercaderies i s'ha especialitzat en rutes internacionals. Conserva el nom de Minguet, amb què era conegut el fundador, però aquell petit negoci de família disposa avui d'una flota de camions que circulen constantment per les carreteres de la Unió Europea. El volum que ha editat per celebrar l'aniversari documenta un tros de la història de la Garrotxa i del tarannà dels seus habitants, entestats a comunicar-se bé en una terra mal comunicada.

El "locomòbil" Forben de l'Anònima de Transports (1908) i l'òmnibus Ford de Transports Minguet (1925).

NARCÍS-JORDI ARAGÓ